

Innspill til profesjonsmeldingen

ANSA er interesseorganisasjonen og samskipnaden for norske studenter i utlandet. Vi takker for muligheten til å komme med våre innspill til departementets arbeid med profesjonsmeldingen.

ANSA savner mer om mobilitet under studiene for de som tar profesjonsutdanning her i Norge, og mener det burde inkluderes noe om godkjenning av profesjonsutdanninger tatt i utlandet. Dette har vært tema i flere år innen høyere utdanning og arbeidslivet, og det fortsetter å være sentrale temaer i dag. Vi ber Kunnskapsdepartementet om å følge opp Meld. St. 7 (2020-2021) *En verden av muligheter*, særlig meldingens kapittel 4.6 Profesjonsutdanningene i arbeidet med profesjonsmeldingen.

ANSA sine hovedinnspill til profesjonsmeldingen er:

- Det er viktig at profesjonsutdanningene har tydelige mobilitetsvinduer.
- Godkjenning av hele grader og enkeltemner er ikke godt nok slik det er i dag, og dette er sentralt for kandidatene om de skal kunne velge studier i utlandet og for arbeidslivet så de har mulighet til å få inn relevant kompetanse.
- Utdanningssystemet kan reprodusere sosiale forskjeller, og i den kontekst er det helt essensielt å se på studiestøtten i tillegg.

Internasjonal studentmobilitet i profesjonsutdanningene

Det er et tydelig mål at profesjonsutdanningene skal holde god kvalitet. Studentene skal lære det de trenger for å være relevante i arbeidslivet, og for å kunne delta i samfunnslivet i dag og i fremtiden. Et viktig fundament for kvalitet i høyere utdanning er internasjonalisering, noe både Meldt. St. 16 (2016-2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* og Meld. St. 7 (2020-2021) *En verden av muligheter* slår fast. Studieopphold i utlandet gir studentene kultur- og språkforståelse, internasjonalt nettverk og muligheten til å fordype seg i andre emner utover det institusjoner i Norge kan tilby. Studentene som har tatt studie- eller praksisopphold i utlandet trekker frem verdien av å møte nye fagmiljøer, muligheten til å ta andre emner enn det som tilbys ved institusjonen i Norge og nytten av å lære om og utøve sin profesjon i et annet system enn det norske. Kunnskapen er global - utviklingen av fagfelt, og arbeidslivet kandidaten møter etter endt utdanning, opererer ikke i et vakuum. Dette gjelder for alle profesjonsutdanningene.

Meld. St. 7 (2020-21) *En verden av muligheter* påpekte at det er innenfor flere av profesjonsutdanningene vi finner den laveste graden av internasjonal studentmobilitet. Å tilrettelegge bedre for internasjonal mobilitet i disse utdanningene, vil være et viktig bidrag til å nå målet om at halvparten av norske studenter skal ha hatt et studieopphold i utlandet i løpet av graden sin, samtidig som det vil styrke kvaliteten på utdanningen og kompetansen til kandidaten. Hovedutfordringene ved utveksling virker til å være rigide rammeplaner, detaljstyring, liten fleksibilitet til å få tid til å kunne reise ut, og stor forskjell fra år til år hvilke emner som blir godkjent når studentene kommer tilbake. Det finnes likevel noen svært gode eksempler på fagmiljøer innen profesjon som får det til og har mange studenter som velger utveksling. ANSA håper disse fagmiljøene kan trekkes frem som gode eksempler, og at man finner overførbare løsninger her.

Tilgang på informasjon

For at studentene skal kunne velge et studieopphold i utlandet, må de vite om muligheten og få informasjon om dette tidlig nok i studieløpet til at de har tid til å sette seg inn i de ulike mulighetene

og kravene til utveksling. Det er svært vanskelig å velge noe man ikke vet at man kan velge. Studentene oppgir selv at mangel på informasjon er et hinder for å velge utdanning i utlandet, som i Studiebarometeret fra 2017, hvor kun 45% av studentene som ikke reiste på utveksling var enige i at informasjonen om muligheten til utveksling fra institusjonen var god.¹

Det er en oppfatning blant noen studenter på profesjonsutdanninger, at utvekslingsopphold ikke er mulig som en del av utdanningen. For eksempel viste SSB sin analyse fra 2018 at en av fire lærerstudenter oppgir at de ikke opplever at utveksling passer inn i utdanningen.² God informasjon fra første dag på studiet, kan bidra til å snu denne oppfattelsen. Denne informasjonen må ikke bare være om muligheten for utveksling, men også viktigheten av studieopphold i utlandet og kompetansen studenten vil tilegne seg. Dette innebærer det også at studentene blir møtt av en positiv holdning til utveksling på institusjonen.

Tilretteleggelse for mobilitetsopphold

Flere av innspillene til arbeidet med Meld. St. 7 (2020-21) *En verden av muligheter* trakk frem at det er utfordrende å legge til rette for mobilitetsvinduer i løpet av profesjonsutdanningene, og særlig de rammeplanstyrte utdanningene. NOKUT sin evaluering av lektorutdanningene viste til den samme utfordringen.³ Det er uheldig når strukturen og den sentrale styringen av utdanningene gjør det vanskelig å rydde plass til mobilitetsopphold. Lengden på utenlandsoppholdet har mye å si for utbyttet, og fokuset bør være på å tilrettelegge for mobilitetsopphold på minst 3 måneder. Her har myndighetene et særlig ansvar for at rammeplanene gjør studentmobilitet mulig, og for å kommunisere tydelig forventningen om at institusjonene skal legge til rette for mobilitetsopphold i profesjonsutdanningene. ANSA ber om at profesjonsmeldingen bemerker dette.

Godkjenning og innpass av studieopphold i utlandet

Kunnskapsdepartementet må legge tydeligere rammer for godkjenningsarbeidet. I Meld. St. 7 (2020-2021) *En verden av muligheter* ble det stilt spørsmål om fagmiljøene i Norge har en for streng praksis i vurderingen av godkjenning av emner tatt i utlandet opp mot obligatoriske emner i Norge. Den faglige kvaliteten på emner tatt i utlandet skal minst være likeverdig med den norske utdanningen. Dette betyr derimot ikke at emner tatt i utlandet skal være helt like de emnene som tilbys i Norge. Dette er også noe av verdien av å ta et studieopphold i utlandet, at studenten tilegner seg kompetanser utover det studenten ville tilegnet seg i Norge.

Usikkerheten om hvorvidt et studieopphold i utlandet blir godkjent bidrar til at studenter velger dette bort. I Meld. St. 7 (2020-21) *En verden av muligheter* ble det foreslått at institusjonene utarbeider forhåndsgodkjente emnepakker for studentmobilitet i studieprogrammene. Pakkene skal sikre at studentene har trygghet i at oppholdet blir godkjent og at de er sikret at utenlandsoppholdet har god kvalitet. ANSA ber om at profesjonsmeldingen videreutvikler dette, da dette kan bidra til at flere innenfor profesjonsutdanningene kan reise på studieopphold i utlandet. Samtidig er det viktig at dette ikke går på bekostning av studenter som har et tydelig ønske for hvor de vil reise og hvilke emner de vil ta på utveksling. Institusjonene må ha utvekslingsavtaler som ivaretar også denne gruppen studenter.

¹ NOKUT (2018). *Studiebarometeret 2017: hovedtendenser* (Studiebarometeret: Rapport 1 - 2018).

² SSB (2018). *Studieopphold i utlandet. Hva hindrer studenter i å dra på utveksling?* (Analyse 2018/16).

³ NOKUT (2022) *Sluttrapport fra evalueringen av lektorutdanning for trinn 8-13* (Rapport 15 – 2022)

Godkjenning av profesjonsutdanninger tatt i utlandet burde inkluderes da det har noe å si på dimensjoneringen til arbeidslivet, rekruttering og dimensjonering av praksisplasser og flaskehalsen som LIS1 innen medisinerutdanningene. I Lisboa-konvensjonen står det at emner skal godkjennes med mindre det kan bevises at det er betydelige forskjeller, og det burde ses på om dette skjer i stor nok grad i Norge både når det kommer til hele grader og kortere opphold.

Praksis i utlandet

Flere av profesjonsutdanningene har obligatorisk praksis som en del av utdanningen. Denne praksisen må i større grad sees på som en mulighet for internasjonal mobilitet. I arbeidet med profesjonsmeldingen har Kunnskapsdepartementet trukket frem at praksisplasser er en flaskehals for flere av utdanningene. Praksis i utlandet må sees på som en av løsningene på denne utfordringen. Utover dette har praksis i utlandet flere merverdier. For eksempel, studentene innenfor helsefag som tar et praksisopphold i utlandet trekker frem at de møter sykdommer og utfordringer de sjeldent møter i Norge. Dette styrker deres faglige kompetanse og gir de en større bredde enn om de hadde tatt hele løpet i Norge. Ved å arbeide i et annet system enn det norske, om det er helsesystem, juridisk system eller utdanningssystem, får kandidatene svært verdifulle erfaringer og ett viktig perspektiv på det norske systemet. Dette bidrar til utvikling av de norske systemene.